

Maes Dysgu a Phrofiad y Dyniaethau:

Cyflwyniad i'r Grŵp Cwricwlwm ac
Aseu: Rhagfyr 2017

*(Diwygiwyd yn dilyn adborth GCA yn ystod gweithdy Maes Dysgu a Phrofiad 11
Rhagfyr 2017)*

Tabl Cynnwys

Cyflwyniad.....	1
1. Ymateb GCA (Rhagfyr 2017).....	3
2. Datganiad sy'n diffinio 'beth sy'n bwysig' yng nghyd-destun y Maes Dysgu a Phrofiad	4
3. Teitlau cychwynnol ar gyfer meysydd 'beth sy'n bwysig'.....	4
4. 6 Datganiadau.....	6

Cyflwyniad

Ym mis Gorffennaf 2017, cyhoeddodd Llywodraeth Cymru [ddiweddariad](#) a oedd yn sôn am ffordd o fynd ati i ddatblygu'r cwricwlwm ac yn rhannu syniadau cynnar am y Meysydd Dysgu a Phrofiad a nodir yn *Dyfodol Llwyddiannus*. Mae'r newyddion diweddaraf hwn ar gyfer mis Ionawr yn disgrifio cam nesaf y broses ddatblygu - nodi 'beth sy'n bwysig' o fewn y chwe Maes Dysgu a Phrofiad.

Mae'r ffordd hon o weithio, sef 'beth sy'n bwysig', yn nodi'r prif elfennau y dylai pob dysgwr eu profi yn ystod eu taith drwy fyd addysg. Mae pedwar diben y cwricwlwm newydd yn greiddiol i'r holl drafodaethau sy'n ymwneud â'r gwaith hwn.

Bydd pob Maes Dysgu a Phrofiad yn cynnwys cyfres o ddatganiadau 'beth sy'n bwysig'. Wrth ddatblygu'r datganiadau hyn, mae'r Arloeswyr wedi gwneud ymchwil manwl a thrylwyr ac wedi gwahodd arbenigwyr i wneud cyflwyniadau ac ymuno yn y trafodaethau o fewn eu grwpiau.

Mae'r ffordd hwn o weithio wedi ei hardystio gan yr Athro Donaldson ac academyddion amlwg eraill. Mae cyfuniad o bapurau academaidd a gomisiynwyd ac ymchwil academaidd eilaidd hefyd wedi cadarnhau'r gred ymysg Arloeswyr a grwpiau cynghori mai dyma yw'r ffordd iawn o fynd ati i ddatblygu'r cwricwlwm yng Nghymru.

Mae'r papurau yn cynnwys fersiynau drafft cychwynnol o ddatganiadau 'beth sy'n bwysig' gyda'r rhesymeg y tu ôl iddynt, sy'n rhoi sail i rannu a thrafod. Maent yn adlewyrchu meddylfryd y Grwpiau Meysydd Dysgu a Phrofiad ym mis Rhagfyr 2017. Fel rhan o broses ailadroddus, bydd y Grwpiau Meysydd Dysgu a Phrofiad yn parhau i fireinio'r datganiadau 'beth sy'n bwysig', ochr â'r gwaith o ddatblygu'r fframweithiau cynnydd ategol, a manylion y Maes Dysgu a Phrofiad.

Wrth i'r gwaith fynd rhagddo, bydd Grŵp Cydlynny sydd newydd gael ei sefydlu, o dan gadeiryddiaeth yr Athro Richard Daugherty, yn sicrhau bod cydlyniaeth a chysondeb ar draws y cwricwlwm. Bydd y grŵp yn datblygu'n grŵp rheoli a fydd yn herio mewn modd beirniadol ar faterion fel maint y cwricwlwm a sut y mae'n cael ei gyflawni, wrth i ragor o wybodaeth ddod ar gael.

Amlinelliad o'r camau a gymerwyd yn ystod tymor yr hydref 2017

Yn ystod tymor yr haf, comisiynodd grŵp Maes Dysgu a Phrofiad y Dyniaethau nifer o bapurau gan arbenigwyr a nodwyd o bob rhan o'r Dyniaethau. Y briff a roddwyd i'r arbenigwyr hyn oedd egluro 'beth sy'n bwysig' o fewn disgyblaethau cyfansoddol y

dyniaethau: - Daearyddiaeth, Hanes, Addysg Grefyddol, Astudiaethau Busnes ac Astudiaethau Cymdeithasol.

Darperir rhestr o'r papurau hyn isod: -

- Eleanor Rawling – *Commissioned Work on the Geography Curriculum*
- Y Gymdeithas Ddaearyddol – *Geographical Association and the Big Ideas*
- Dr Barbara Wintersgill (Prifysgol Caerwysg) – *Big Ideas for RE Education*
- Dr Elin Jones – *The Essentials of History*
- Yr Athro Calvin Jones (Ysgol Fusnes Prifysgol Caerdydd) - *Business and the Economy in the Donaldson Curriculum*
- Dr Claire Sinnema (Prifysgol Auckland)
 - i) *Social Studies within the Humanities Area of Learning and Experience*
 - ii) *Designing a National Curriculum with enactment in mind*
- CCYSAGauC (Cymdeithas CYSAGau Cymru) *Religious Education: supporting the early stages of the process of developing the Humanities' AoLE*

Ystyriodd y grŵp hefyd: -

- Dr Joseph Smith:- *What remains of history? Historical epistemology and historical understanding in Scotland's Curriculum for Excellence*
- Cyflwyniad gan yr Athro Mark Priestley a wnaed i Arweinwyr Meysydd Dysgu a Phrofiad – *Developing the Curriculum, Concepts and Practices.*
- Adrannau dethol o: - Wiggins, G a McTighe, J (2005) *Understanding by Design*; Alexandria VA: ASCD(*i roi seiliau damcaniaethol a helpu'r grŵp i ddeall gwreiddiau 'syniadau mawr' yn y cwricwlwm.*)

Yn ystod tymor yr hydref, gwahoddodd grŵp Maes Dysgu a Phrofiad y Dyniaethau lawer o'r cyfranogwyr uchod i roi cyflwyniad i'r grŵp, er mwyn rhoi cyd-destun i'r papurau. Rhoddodd yr unigolion canlynol gyflwyniad i'r grŵp.

- Gill Miller (Y Gymdeithas Ddaearyddol)
- Eleanor Rawling (Ymgynghorydd Annibynnol ar y Cwricwlwm)
- Dr Elin Jones
- Yr Athro Calvin Jones (Prifysgol Caerdydd)
- CCYSAGauC

Cafodd y grŵp hefyd adborth ar dasg 1, datganiad ar y ffordd y mae'r Maes Dysgu a Phrofiad yn cefnogi'r 4 diben gan Dr. Claire Sinnema a drafft cychwynnol cysyniadau 'beth sy'n bwysig' ar gyfer Hanes gan Dr. Joseph Smith.

Yn ystod y sesiynau gweithdy, gweithiodd y grwpiau ar y tasgau canlynol:-

Dyddiadau	Gweithgareddau Allweddol
Medi 27/28	Beth yw ystyr 'Syniadau Mawr' a sut mae hyn yn gysylltiedig â 'Beth sy'n Bwysig' yn y cwricwlwm? Ystyried 'Beth sy'n Bwysig' mewn Hanes a Daearyddiaeth Crynodeb o'r gwaith ymchwil ar ddatblygiad dysgu yn y

	Dyniaethau o Brosiect Camau
Hydref 17/18	Ystyried 'Beth sy'n Bwysig' mewn Astudiaethau Busnes ac Astudiaethau Cymdeithasol
Tachwedd 13/14	Ystyried 'Beth sy'n Bwysig' mewn Addysg Grefyddol Cydgrynhoi dysgu er mwyn datblygu 'Beth sy'n Bwysig' yn y Dyniaethau, ynghyd â datblygu naratif cefnogol.
Rhagfyr 13/14	Ystyried 'Beth sy'n Bwysig' yn dilyn sylwadau'r Grŵp Cwricwlwm ac Asesu (GCA) a rhoi proses CAMAU ar waith.

Fel yr amlinellir yn y tabl uchod, dechreuodd y grŵp drwy ofyn y cwestiwn 'beth sy'n bwysig?' ym mhynciau cyfansoddol y Dyniaethau (fel y'u diffiniwyd yn Dyfodol Llwyddiannus). Ym mhob sesiwn gweithdy 2 ddiwrnod, rhannwyd y diwrnodau er mwyn cyflwyno deunydd newydd i'r grŵp e.e. y papurau a gomisiynwyd a'r cyflwyniad, ond hefyd i roi cyfle iddynt wneud synnwyr ohonynt. Roedd hyn yn hanfodol gan fod angen i'r ymarferwyr ddatblygu dealltwriaeth gyffredin o'r disgyblaethau cyfansoddol gyda'r bwriad o benderfynu 'beth sy'n bwysig' o safbwynt y Dyniaethau fel endid mwy integredig.

Ymateb GCA (Rhagfyr 2017)

Mae'r grŵp wedi ailedrych ar y datganiadau gwreiddiol yn dilyn sylwadau'r Grŵp Cwricwlwm ac Asesu ym mis Rhagfyr a wnaeth y sylwadau canlynol

- Mae'r naratifau ategol yn amlwg yn adlewyrchu'r pedwar diben
- Mae angen ailedrych ar y datganiadau a'u hadolygu er mwyn sicrhau bod mwy o'r sylwadau/negeseuon naratif yn amlwg (collwyd negeseuon rhwng y ddau)
- Mae'r graddau y mae'r datganiadau Beth sy'n Bwysig yn adlewyrchu penodolrwydd, tra'n parchu ymreolaeth athrawon yn dal i fod yn her.
- Mae angen ystyried y prif egwyddorion gan gynnwys addysgeg a chanllawiau pwnc

O ganlyniad dyma'r datganiadau diwygiedig drafft presennol. Fel y gallwch weld ni lwyddodd y grŵp i gwblhau ei holl waith yn yr amser a roddwyd felly bydd yn dychwelyd at y gwaith hwn ar ddechrau mis Ionawr 18.

1. Datganiad sy'n diffinio 'beth sy'n bwysig' yng nghyd-destun y Maes Dysgu a Phrofiad

Mireiniodd y grŵp dasg 1 o'r adroddiad cychwynnol a ddatblygwyd yn ystod tymor yr Haf, ar sail yr adborth a roddwyd gan Dr Claire Sinnema, Prifysgol Auckland.

Drwy ystyried 'beth sy'n bwysig' am y Dyniaethau, bydd disgyblion yn astudio'r gorffennol a'r presennol, yn dychmygu dyfodol posibl, ac yn dysgu am bobl, lle, amser a chredoau.

Bydd disgyblion yn meithrin gwybodaeth a dealltwriaeth gadarn o wahanol amseroedd, lleoedd a chredoau, yn eu cyfleu a'u cymhwyso yn effeithiol, er mwyn dod yn **ddysgwyr uchelgeisiol a galluog**.

Byddant yn datblygu amrywiaeth o sgiliau a rhinweddau, er mwyn dod yn **gyfranwyr mentrus, creadigol**, er mwyn gwella bywydau bob dydd pobl yn eu cymuned leol, yng Nghymru ac yn y byd ehangach.

Drwy ddeall a pharchu gwahanol gredoau a deall sut i arfer eu hawliau a'u cyfrifoldebau democrataidd, bydd disgyblion yn dod yn **ddinasyddion moesegol, hyddysg**.

Drwy arddel barn bersonol am faterion yn ymwneud â ffydd, ysbrydolrwydd, cynaliadwyedd a chynhwysiant cymdeithasol byddant yn dod yn **unigolion iach, hyderus**, sy'n barod i fyw bywydau boddhaus fel aelodau gwerthfawr o gymdeithas.

Bydd disgyblion yn:

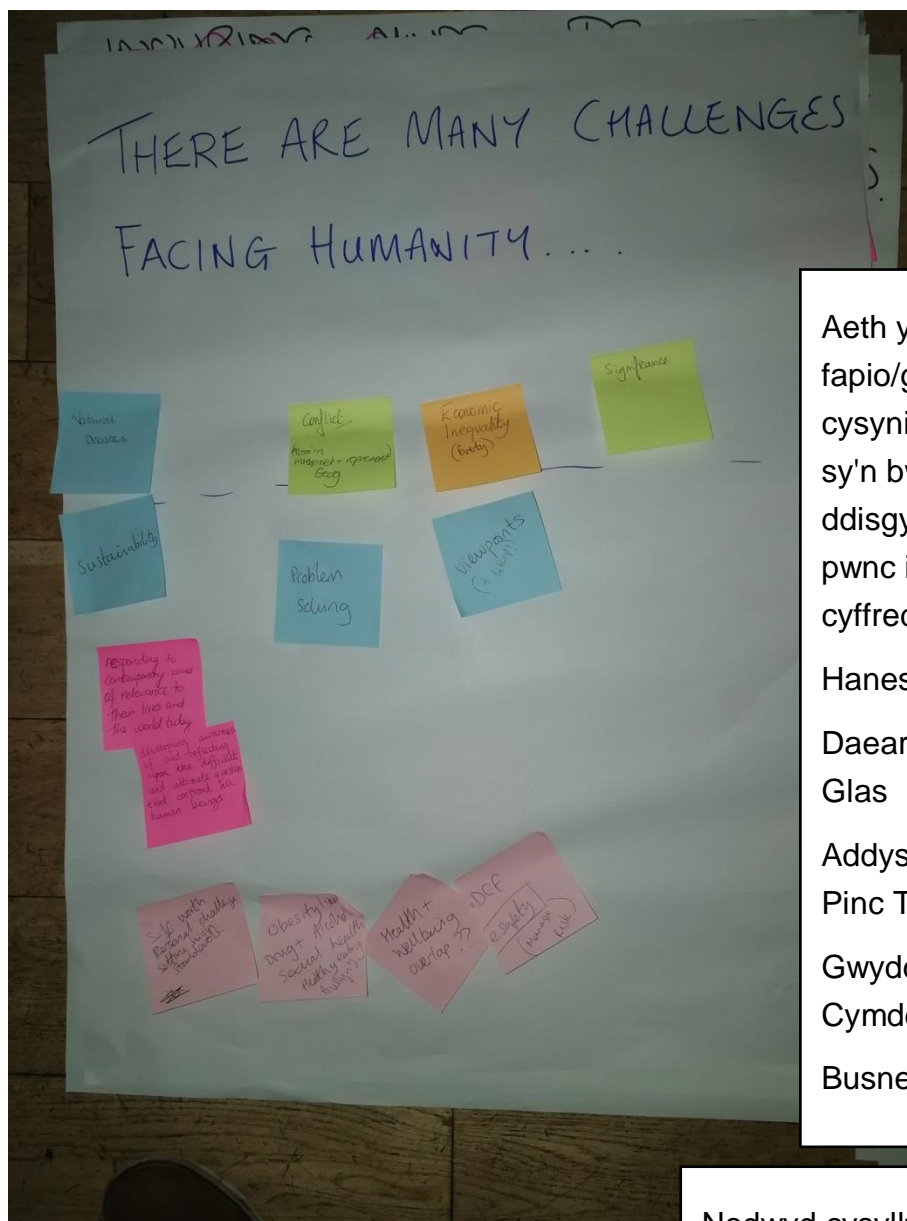
- deall cysyniadau hanesyddol, daearyddol, gwleidyddol, economaidd, crefyddol a chymdeithasol.
- archwilio eu hamgylchedd er mwyn datblygu eu hymdeimlad o le a lles ymhellach.
- cymryd rhan mewn profiadau dysgu am hawliau, gwerthoedd, moeseg, credoau, crefydd, athroniaeth ac ysbrydolrwydd.
- ystyried, archwilio a gwneud dewisiadau hyddysg ynghylch cynaliadwyedd a'r effaith ar eu gweithredoedd.
- gwneud cyfraniad cadarnhaol at eu cymuned ac ymgysylltu â materion lleol, cenedlaethol a rhyngwladol ar lefel gritigol er mwyn dod yn ddinesydd cyfrifol yng Nghymru a thu hwnt.

2. Teitlau cychwynnol ar gyfer meysydd 'beth sy'n bwysig'

Mae'r grŵp wedi datblygu chwe chysyniad 'beth sy'n bwysig', sy'n ceisio integreiddio'r dyniaethau'n llawn fel endid cydlynol a rhoi ystyr i'r maes.

Datblygwyd y rhain drwy broses o haniaethu o'r pwynt cychwynnol 'beth sy'n bwysig' o safbwynt y disgyblaethau cyfansoddol.

Y ffordd orau o egluro'r broses hon yw drwy ystyried y ffotograff anodedig isod:-

Aeth y grwpiau ati i fapio/grwpio cysyniadau 'beth sy'n bwysig' o ddisgyblaethau pwnc i gysyniadau cyffredinol
Hanes – Melyn
Daearyddiaeth – Glas
Addysg Grefyddol – Pinc Tywyll
Gwyddorau Cymdeithasol/
Busnes - Oren

Derbyniwyd y byddai rhai o'r 'cysyniadau' a nodwyd i'w gweld mewn mwy nag un o'r grwpiau o gysyniadau 'Beth sy'n Bwysig' e.e. cynaliadwyedd a gwrthdaro.

Nodwyd cysylltiadau â Meysydd Dysgu a Phrofiad eraill a chyfleoedd i ddatblygu Cyfrifoldebau Trawsgwricwlaidd (fel amlinelliad – Pinc Golau))

6 Datganiad diwygiedig yn dilyn sylwadau GCA

- 1) Effaith parhad, newid ac amrywiaeth ar ein byd
- 2) Mae cymuned, diwylliant a phŵer yn dylanwadu ar gymdeithas
- 3) Mae dynoliaeth yn wynebu llawer o heriau sy'n gofyn am ymatebion gwybodus ac ystyriol
- 4) Mae pobl yn dehongli ac yn cynrychioli'r byd mewn ffyrdd gwahanol
- 5) Drwy ddatblygu meddyliau ymchwilgar, gall pobl wneud synnwyr o'r byd o'u hamgylch ac ymgysylltu ag ef
- 6) Mae dinasyddion cyfrifol yn foesebol gwybodus, yn meddwl yn feirniadol ac yn chwarae rhan weithredol mewn cymdeithas

1. Effaith parhad, newid ac amrywiaeth ar ein byd

Rhesymeg:

Mae deall cymhlethdodau a chysylltiadau gorffennol, presennol a dyfodol ein byd yn bwysig i Faes Dysgu a Phrofiad y Dyniaethau. Mae angen ystyried hyn yng nghydestun yr amgylchedd ffisegol a dynol. Mae deall y prosesau sy'n llywio'r dirwedd ffisegol ac ymwybyddiaeth o sut y gall gweithredoedd dynol gael eu dylanwadu gan gredoau, gwerthoedd ac athroniaethau amrywiol yn hanfodol. Drwy ystyried disgyblaethau'r Dyniaethau gellir nodi, deall a dadansoddi achosion, parhad ac effeithiau newid. Bydd arloesedd a datblygiadau technolegol yn parhau i lywio ein byd amrywiol. Mae gwerthfawrogiad o heriau a chyfleoedd y dyfodol ar raddfa leol, genedlaethol a rhyngwladol yn cefnogi dealltwriaeth gadarn ac empathetig o fywydau eraill, nawr ac yn y dyfodol.

2. Mae cymuned, diwylliant a phŵer yn dylanwadu ar gymdeithas

Rhesymeg:

Bydd disgyblion yn dod yn ymwybodol bod y ffordd y mae unigolion, grwpiau, cymunedau, sefydliadau a gwledydd yn rhyngweithio â'i gilydd wedi dylanwadu ar natur y byd rydym yn byw ynddo, ac yn parhau i wneud hynny. Byddant yn deall ac yn gwerthfawrogi natur dulliau o rhyngweithio a'u heffeithiau cadarnhaol a negyddol ar yr amgylchedd lleol, cenedlaethol a byd-eang. Byddant yn gofyn cwestiynau, yn ymchwilio, yn gwerthuso'n feirniadol, ac yn datblygu safbwyntiau hyddysg ac ystyriol ar achosion, natur ac arwyddocâd y ffordd y mae pobl yn rhyngweithio â'i gilydd ac

â'u hamgylchedd, yn unigol, yn lleol, yn genedlaethol ac yn fyd-eang.

Bydd disgyblion yn nodi achosion o ryngweithio yn y gorffennol, yn eu deall ac yn ymchwilio iddynt er mwyn gwerthfawrogi arwyddocâd unigolion, grwpiau, cymunedau, sefydliadau a gwledydd wrth ffurfio'r byd a'i ddatblygiad. Byddant yn ymchwilio i effaith dulliau o ryngweithio mewn ffyrdd crefyddol ac ysbrydol ar fywydau unigolion, cymunedau, gwledydd a'r byd. Byddant yn meithrin gwerthfawrogiad empathetig o amrywiaeth yn ein cymunedau a ledled y byd ac o arwyddocâd ysbrydolrwydd.

(Mae'r grŵp am wneud fwy o waith ar y datganiad yma)

3. Mae dynoliaeth yn wynebu llawer o heriau sy'n gofyn am ymatebion gwybodus ac ystyriol

Rhesymeg: -

Mae'n bwysig o fewn Maes Dysgu a Phrofiad y Dyniaethau fod yn ymwybodol o'r cwestiynau anodd a sylfaenol sy'n herio pob bod dynol. Bydd astudio'r Dyniaethau yn golygu y gellir nodi, deall ac ymgysylltu â materion cyfoes perthnasol sy'n effeithio ar fywydau disgyblion, bywydau pobl eraill a'r byd ehangach. Mae'n bwysig gofyn cwestiynau, ymchwilio, gwerthuso'n feirniadol, a datblygu ymatebion hyddysg ac ystyriol i'r heriau sy'n wynebu dynoliaeth. Mae gallu ymateb yn empathetig i gredoau, gweithredoedd a gwerthoedd eraill yn bwysig ym Maes Dysgu a Phrofiad y Dyniaethau er mwyn datrys problemau a gwrthdaro. Bydd myfyrwyr y Dyniaethau yn datblygu gwydnwch ac agweddau diduedd a pharch priodol lle y bo'n briodol wrth feddwl am eu safbwyntiau nhw a ffyrdd o fyw eraill. Bydd disgyblion yn datblygu'r gallu i lunio a chefnogi eu safbwyntiau eu hunain. Mae ymrwymiad i'n cymdeithasau lleol, cenedlaethol a byd-eang ac i gynaliadwyedd y blaned yn rhan hanfodol o addysg y Dyniaethau.

4. Mae pobl yn dehongli ac yn cynrychioli'r byd mewn ffyrdd gwahanol

Rhesymeg: -

Er mwyn bod yn ddinasyddion beirniadol a hyddysg ac er mwyn deall y ffordd mae cymdeithas wedi gweithredu, y ffordd mae'n gweithredu nawr a'r ffordd mae'n debygol o weithredu yn y dyfodol, mae'n hanfodol bod disgyblion yn deall amrywiaeth o safbwyntiau a sut y caiff y rhain eu siapio gan ddylanwadau gwahanol. Drwy ddeall hyn, mae hefyd yn bwysig bod disgyblion yn datblygu dealltwriaeth o'r amrywiaeth o ffactorau sydd wedi siapio eu hunaniaeth.

Bydd astudio'r Dyniaethau yn golygu y gellir ymchwilio i gymhlethdodau problemau'r byd go iawn a gwerthfawrogi sut y gellir dadansoddi'r materion hyn mewn ffyrdd

gwahanol. Gellir meithrin gwybodaeth a dealltwriaeth o gredoau, dysgeidiaethau ac arferion i'w galluogi i fod yn ymwybodol ohonynt hwy eu hunain a safbwyntiau eraill. Gellir datblygu'r gydnabyddiaeth a'r ddealltwriaeth o'r ffordd y mae hunaniaethau yn cael eu ffurfio a'u datblygu dros amser drwy astudio Maes Dysgu a Phrofiad y Dyniaethau.

Drwy feddwl yn feirniadol ac archwilio gwahanol safbwyntiau a digwyddiadau, bydd Maes Dysgu a Phrofiad y Dyniaethau yn fodd i herio a chefnogi'r safbwyntiau hyn, yn ogystal â meithrin dealltwriaeth feirniadol o'r 'darlun mawr'.

(Dywedodd y grŵp fod angen i'r datganiad a'r rhesymeg gael eu hadolygu ymhellach)

5. Drwy ddatblygu meddyliau ymchwilgar, gall pobl wneud synnwyr o'r byd o'u hamgylch ac ymgysylltu ag ef

Rhesymeg:

Bydd disgyblion yn gofyn cwestiynau sylfaenol a heriol. Byddant yn ymchwilio i faterion mewn modd agored, myfyriol, dadansoddol a chytbwys. Byddant yn casglu tystiolaeth o amrywiaeth o ffynonellau, yn adnabod tueddfryd, yn dehongli haenau o ystyr ac yn syntheseiddio (cysylltu) gwybodaeth. Drwy feddwl yn feirniadol a dadansoddi, bydd disgyblion yn datblygu ymatebion hyddysg, ystyriol a chyfiawn ac yn gallu cyfleu eu hymatebion mewn amrywiaeth o ffyrdd. Byddant yn datblygu ymwybyddiaeth ohonynt hwy eu hunain, o bobl eraill, o'r byd a'r Bydysawd.

(Fe newidiodd y grŵp y datganiad ond maent heb drafod y rhesymeg)

6. Mae dinasyddion cyfrifol yn foesegol wybodus, yn meddwl yn feirniadol ac yn chwarae rhan weithredol mewn cymdeithas

Rhesymeg: -

Mae'n bwysig bod astudio'r Dyniaethau yn datblygu dinasyddion gweithredol a chyfrifol sy'n gallu uniaethu â'u cymuned a'r byd ehangach a chyfrannu atynt, nawr ac yn eu bywydau yn y dyfodol. Er mwyn ymgysylltu'n llawn â'u dysgu, dylai disgyblion nodi ffyrdd y gallant fynd i'r afael â 'beth sy'n bwysig' iddyn nhw (ac i gymdeithas) yn y byd lle maent yn byw. Gall dinasyddion moesegol wybodus feddwl yn feirniadol, ymateb i faterion y maent wedi ymchwilio iddynt ym mhob rhan o'r dyniaethau ac mae angen iddynt chwarae rhan weithredol mewn cymunedau. Mae'r dyniaethau yn fodd i feithrin dealltwriaeth o'u hawliau a pharchu hawliau eraill. Mae deall eu cyfrifoldebau cyfreithiol a moesol nhw ac eraill a chanlyniadau methu â gweithredu mewn ffordd gyfrifol yn rhan o astudio'r Dyniaethau.

Mae'r Dyniaethau yn hyrwyddo ymgysylltu heddychlon ac effeithiol â chymdeithas ac o fewn cymdeithas.

Caiff gwersi eu dysgu o'r gorffennol a'r presennol; gan fyfyrion feirniadol ar eu credoau, gwerthoedd a gweithredoedd eu hunain ac eraill, er mwyn gwneud dewisiadau moesegol a hyddysg. Bydd hyn yn galluogi ymateb drwy fynegi eu teimladau a'u safbwyntiau eu hunain am y gwersi a ddysgwyd a'u cyfiawnhau. Drwy astudio Maes Dysgu a Phrofiad y Dyniaethau, bydd cyfleoedd yn codi i nodi problemau, creu a datblygu atebion posibl, a chymryd camau priodol mewn perthynas â materion yn eu cymuned leol a thu hwnt.